

настирецький', 'L 9', дикоростучий з України (UDS00080);

– висотою рослин на 20-й день після скошування: 'Лотос', 'Монастирецький', 'Krnjak 24\64', 'Arvacani';

– залістяністю: дикоростучі зразки з України (UDS00080, UDS00091, UDS00094);

– високою насінневою продуктивністю: 'Franco', 'Gree', 'Rumi', 'Orsegi 1567', 'Reus Kede', дикоростучий з України (UDS00080).

В результаті вивчення виділені перспективні зразки, які перевищили за врожайністю стандарт, а також виділились за господарсько-цінними ознаками. Вони становлять значний інтерес для пасовищно-сінокісного використання та для селекції. Встановлено, що доцільно використовувати в селекційних процесах зарубіжні сорти та дикоростучі форми з України.

УДК 330.322:631.1

Криштофор Г. О., аспірант

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

E-mail: galinakryshthofor@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ГАЛУЗІ НАСІННИЦТВА

Насінництво, як галузь рослинництва, що забезпечує розмноження та виробництво насіння і садивного матеріалу сортів рослин, має високий ступінь впливу на продовольчу безпеку України. Зараз вона як ніколи потребує залучення додаткових коштів, які можна отримати в тому числі і з інвестицій.

Для потенційного інвестора привабливими є підприємства тих галузей, що мають найкращі перспективи розвитку й можуть забезпечити найвищу ефективність інвестицій при мінімальному ризику. Тому оцінка і прогнозування інвестиційної привабливості насінництва є основою процесу залучення нових коштів.

Розуміючи під інвестиційною привабливістю багаторівневу систему, яка включає країну, галузь, регіон, підприємство та окремі види виробництва, науковці розглядають під цим поняттям агрегований показник, який дозволяє в комплексі оцінити переваги від економіки країни до окремого виробництва і прийняти правильне рішення щодо інвестування.

Для визначення привабливості галузей економіки А. Томпсон і А. Дж. Стрікленд як критерії пропонують: розміри ринку; прогнозований темп зростання ринку; історичну та передбачувану прибутковість; рівень конкуренції; можливі загрози та шанси; вплив сезонних і циклічних факторів; вимоги до рівня технології та капіталовкладень; вплив середовища; вплив регулювання соціальної та економічної політики.

З метою оцінки конкуренції в галузей економіки М. Портер пропонує модель галузевої конкуренції або модель п'яти сил конкуренції. За допомогою цієї моделі аналізується внутрішньогалузеве середовище підприємства, а саме рівень конкуренції в галузі (внутрішньогалузева конкуренція), ринкова влада постачальників і споживачів (здатність впливати на ринкову ситуацію, диктувати свої умови тощо) та можливість появи нових підприємств-конкурентів або

підприємств, які пропонуватимуть товари-замінники.

На переконання Дж. Харрісона та Г. Керона, для оцінки конкурентоспроможності галузей економіки необхідно аналізувати вплив постачальників та споживачів; вплив товарів-замінників; міцність бар'єрів входу і рівень конкуренції; рівень і тип регулювання з боку держави; вплив соціально активних груп і відношення громадськості до галузі; швидкість технологічних нововведень; вплив профспілок; відношення фінансових організацій та посередників до галузі; темпи зростання; прибутковість; ефективність функціонування у період економічного спаду.

Однією з найвідоміших вітчизняних методик оцінки інвестиційної привабливості галузей економіки є методика, запропонована І. Бланком. Згідно з цією методикою оцінку та прогнозування інвестиційної привабливості галузей економіки здійснюють за допомогою розрахунку трьох синтетичних (агрегованих) показників, а саме: рівня прибутковості галузі (підгалузі), рівня перспективності розвитку галузі (підгалузі) та ступеня інвестиційних ризиків, що є притаманними певній галузі (підгалузі). Інтегральний показник інвестиційної привабливості розраховувався шляхом підсумовування добутків рангового значення кожного синтетичного показника на його значимість (у відсотках) при прийнятті інвестиційних рішень. Галузі промисловості України розділено на такі типи: пріоритетні, високої інвестиційної привабливості, досить високої інвестиційної привабливості, середньої і низької інвестиційної привабливості. Наведена методика може бути удосконалена шляхом урахування специфічних особливостей, властивих окремим галузям. Це пов'язано з доцільністю додаткового включення показників, які б могли бути використані як узагальнюючі критерії специфіки галузей при проведенні їхнього рейтингу.

Інші дослідники також пропонують різні критерії оцінки інвестиційної привабливості галузей

економіки, зокрема значення продукції для суспільства; характер конкуренції та кількість підприємств у галузі – як наявних, так і потенційно можливих; прибутковість галузі; темпи зростання/спаду галузі; потужність галузі; технічний рівень виробництва; технології; стандартність продукції в галузі; канали розподілу та специфіка системи збуту; оптимальний розмір конкурентоспроможного виробництва; фінансова система і вимоги до рівня кваліфікації та досвіду персоналу і можливості їх досягнення.

Загальною рисою більшості підходів, що мають на меті оцінку інвестиційної привабливості галузей, є визначення показника рівня прибутковості використовуваних активів. Як критерії інвестиційної привабливості галузей використовуються рівень їхнього розвитку, значущість для потреб національної економіки, регіональне використання.

UDC 581.5: 632.122

Kucher L. I., PhD

Kucher T. R., student

Voitsekhivskiy V. I., PhD

Beregnyak E. M., PhD

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev,

E-mail: lora_kucher@ukr.net

ELEMENTS OF PLANT NUTRITION IN ROCKS OF MINE DUMPS

During the two-hundred-year period of development of coal deposits in Ukraine, in the process of storage of the rock mass exposed to the surface, more than one and a half thousand rock dumps were formed, in which about 4 billion tons of «empty» rock mass accumulated. The process of landfilling continues to this day – about 40 million m³ of rock is dumped annually. The problem of mine dumps is especially acute for large and small settlements of Donbas, where high dumps (tericons) have become an integral part of the landscape. Subsoil exploitation has a significant impact on the environment. Large areas of agricultural land are taken out of use, soil and forests are damaged, the hydrological regime of large areas changes and their productivity decreases, even the topography of the area and the movement of air currents change. Man-made ecotopes are characterized by the extreme degree of violation of the interrelationships of these properties and refer to specific objects on which the settlement and growth of plants depends on many factors, one of which is the state of the edaphotope. The speed of overgrowth and soil formation on rocks depends on climatic factors, on the properties of the rocks and on the nature of the vegetation.

The emergence of rock dumps is connected with the need for the development of minerals (coal) in an underground way to release and store a large amount of «empty» rock on the surface. Rock dumps of mines differ according to the type of dump formation, the method of rock transportation

and taking into account the configuration of the site allocated for the dumps, the properties and composition of the rocks, and their tendency to self-ignite. A feature of the operation of rock dumps is that they are located in populated areas.

Водночас, галузь насінництва має специфічні особливості, які також необхідно брати до уваги при оцінці ефективності майбутніх вкладень. Насамперед, насінництво – це досить ризикований вид діяльності, оскільки воно пов'язане із живими організмами та значною мірою залежить від погодних умов та стихійних явищ природи. Також існують додаткові ризики, пов'язані із впливом шкідників та хвороб, що теж слід враховувати потенційним інвесторам.

Отже, методика оцінювання інвестиційної привабливості галузі насінництва є об'ємною та багатогранною. Вона охоплює чимало розрахункових процедур, що базуються на широкому колі факторів та елементів. Тому для оцінки даної характеристики галузі варто підходити з чітким розумінням всіх аналітичних та оціночних нюансів.

In a radius of up to 0.5 km around most rock dumps, soils and groundwater are salty and polluted, plant and animal life suffers. Burning rock dumps emit a large amount of harmful gases (CO, CO₂, SO₂, H₂S and others) and dust into the atmosphere, which exceed sanitary standards by ten times.

In Donbas, during the year, almost 4 million tons of pollutants are emitted into the atmosphere, and the dust alone contains from 2.5 to 100 mg/m³ in the air, then from 1 to 50 mg/s of dust is blown off the unfixed surface of the tericons. Many of the dumps are burning, and this contributes to significant changes in the composition of the atmosphere and the fall of acid rain, because up to 4–5 tons of CO and up to 0.6–1.1 tons of SO₂ are released from a burning dump per day.

The ingress of water on the surface of dumps during natural phenomena (rain, melt water) leads to the migration of chemicals and compounds. For example, the conical shape of the dumps and the steepness of their slopes contribute to intensive erosion processes. From 100 to 1000 m³ is washed off from 1 hectare of tericony surface every year. The leached rock is very toxic because pyrite oxidation increases acidity. Sulfuric acid, formed as a result of pyrite oxidation, dissolves various metals, including uranium, and they